הַלְבוֹת שַׁבָּת מִימָן שכט של

ח רמב"ם בפרק ב ישראל סימן קנו י טור וְרַמְבּ״ם בְּפָּרָק ב מַהָּאִי מִשְׁנָה דתענית י"ט ב שם וְרַמְבָּ״ם (נְרַמְבָּ״ם ערובִין מ״ה

בַּאֶר הַגּוֹלָה

מפַקּחִין וּבוֹדְקִים עַד הָטְמוֹ, אָם לֹא הָרְגִּישׁוּ בְּחָטְמוֹ חִיוּת (י) אָז וַדַּאי מֵת, לֹא שְׁנָא פָּגְעוּ בְרֹאשׁוֹ ָּהַהְלָּה (יא) לֹא שְׁנָא פָּגְעוּ בְרַגְלָיו תְּחִלָּה: הֹ יֹמֶצָא עֶלְיוֹנְיָם מֵתִים לֹא יֹאמֵר כְּכָר מֵתוּ תַּחְתּוֹנִים, אָלָא מְפַקֵּקָהַ עֲלֵיהֶם שֶׁמֶּא עֲדַיִן הֵם חַיִּים: וֹ יעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁצֶּרוּ עֵל עֲיַרוֹת יִשְׂרָאֵל, אָם בָּאוּ (יכ) עַל ַנְּקְבֵּי מָמוֹן אֵין מְחַלְּלִין עֲלֵיהֶם אֶת הַשַּׁבָּת, בָּאוּ עַל עִסְקִי וְנְּשְׁוֹת, (יג) חַוְאֲפְלּוּ סְתָם, יוֹצְאִים עֲלֵיהֶם בְּלִי מָמוֹן אֵין מְחַלְּלִין עֲלֵיהֶם אֶת הַשַּׁבָּת. וּבְעִיר הַסְּמוּכָה (יד) לַסְּפָר, אֲפְלּוּ לֹא בָאוּ אֶלָא עַל עִסְקֵי תֶבֶן בֹּלֵייֹז וַ וְמְחַלְלִין עֲלֵיהֶם אֶת הַשַּבָּת. וּבְעִיר הַסְּמוּכָה (יד) לַסְּפָר, אֲפְלּוּ לֹא בָאוּ אֶלָא עַל עִסְקֵי תֶבֶּן יַלָשׁ מְהַלְּלִין עֲלֵיהֶם אֶת הַשַּׁבָּת. הגה (טו) וַאָפלוּ לֹא בָאוּ עֲרַין אֶלָּא רוֹצִים לְבוֹא (א״וֹ): ז יוַשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר יַבּוּמֵן הַזָּה אֲפָלוּ בָּאוּ עַל עִסְקִי מָמוֹן מְחַלְּלִין, (ז) שָׁאָם לֹא יַנִּיחֶנוּ יִשְׂרָאל לְשָׁלֹל וְלָבוּז בַמוֹנוֹ יַהַרְגָנוּ וְהָוֵי עִסְקִי נְפָשׁוֹת (וּמִכֶּל מָקוֹם (יוֹ) הַכֹּל לְפִי הַעְנְיָן) (פּסקּי מהרא"י סימן קנו) הרוֹאָה סְפִּינָה שַיֶּשׁ בָּה יִשְׂרָאֵל הַמְטֹרֶפֶת בַּיָּם, וְכֵן נָהָר שׁוֹטַף, כֹּ(וְכֵן) יָחִיד הַגִּרְדָּף (יח) מִפְּנֵי (ה) עוֹבֵד פּוּכָבִים, מִצְּנָה עַל בָּל אָדָם לְחַלֵּל עֲלֵיהֶם שַׁבָּת (יט) כְּדֵי (ו) לְהַצִּילָם (וְעַיַן לְעֵיל סוֹף סִימָן שו, מִי שֶׁרוֹצִים לְאָנְסוֹ, אָם מְחַלְּלִין צֶלְיוֹ שֶׁבֶּת): טֹ לְבֶּל הַיּוֹצְאִים לְהַצִּיל (כ) חוֹזְרִים בִּכְלִי־זֵינָם (כא) לְמְקוֹמְם:

של דִינֵי יוֹלֶדֶת בְשַׁבָּת, וּבוֹ י״א סְעִיפִים:

אַ איוֹלֶדֶת הִיא כְּחוֹלֶה שֶׁיֶשׁ בּוֹ סַכָּנָח (מ) [*] (א) וּמְחַלְּלִין עָלֶיהָ הַשַּׁבָּת לְכָל מַה שֶׁצְּרִיכָה, קוֹרְאִין א שׁבּח קכ״ח משנה

רַבְּרָא קָטִילָא הוא, רְמְבַּ״ם הָלְכוֹת גָּנְבָה. וְעַיַּן בְּח״מ סִימָן תכה: (7) שָאם [*] וּמְחַלְּלִין. וְעַיַן תִּשׁוּבָת בִית־יַעֵּלְב סִימָן גט בִּענַין חַלּוּל שׁבָּת בְּיוֹלְרָת

יבוי. וְצַ״ע, דְיַנִיקְנוּ לְקָח הַמָּמוֹן וְלֹא יְחַלֶּל שָׁבָת: וְאָפְשֶׁר כִּיוָן דְּאִין אָרָם

בּצָמִיד עַצְמוֹ עַל מָמוֹנוֹ חַיִשׁינָן שָׁמָא יַצָמֹד א׳ נָגָדָם וְיַהָרֵג וְלָכַן מְחַלְלִין, אַכָּל בָּאַדָם יְחִידִי יַנִּיחַ לְאָח מְמוֹנוֹ וְלֹא יְחַלֵּל שַׁכַּת, מ״א, עמ״ש סס״י רמ״ח: ר) עבר"ם. לאו דַּוְקָא מִפְנֵי עַכּר"ם אֶלָא ה"ה מִפְנֵי יִשְרַאֵל, יַר־אַלְיָהוּ סִימִן יא: (וֹ) לְהַצִּילָם. וֹמ״מ אם יֶשׁ לוֹ סְכְנָה אֵין לוֹ לְסַכּן גוּפוֹ מַאָחָר שָׁהוּא חוּץ יָּסֶכְּנָה אַף שֶׁרָאָה בְּמִיתַת חֲבֵרוֹ, או״ה: (מ) בּמְחַלְּלִין. וְלָכן בְּשֶׁתָגִיע לְחֹדֶשׁ ט׳ תַּזְמִין הַכּל מֵע״שׁ שֶׁלֹא יְחַלְּלֹּוּ שֶׁבֶּח, ס״ח סִימָן תתנה:

משנה ברורה

לֹהָדְנָא, רַקּ בְּבָיִת זֶה מְצִהִּייִן בְּנִי־אָדָם בְּצַת הַזֹּאת, נַמֵּי מְחַלְּלִין יִּכְּפָּקְחִין אֶת הַבָּל. הָבָּא בַּמְּחְהָרֶת בְּענָיֵן שְׁמָּתְּר לְהָרְגוֹ וּבְעַת חַהִירָתוֹ נָפַל עָלָיו גַּל, אֵין מִפַּקְחִין אוֹתוֹ, דְּנַבְרָא קְטִילָא הוּא פוסקים בשם הגמרא). ישראל בעל עברות לתאבון (כל זמן שאין כוֹפָר בַּתּוֹרָה (ס) נָרְאָה דִּמְחַלְּלִין עַלִיו שָׁבָּת כְּדִי לְהַצִּילוֹ, (ט) אַבָּל אם הוא לָהַכְעִים אָסוּר לָהַצִּילוֹ (נְּבִּילִנִּים) אַף בּחַלַ, וְכְל־שֶׁבֵּן דְּאָסוּר לְחַלֵּל בַּלֵיו שַבַּת בְּפִקוּת הַגַּל אוֹ בִּשְׁאָר רְפוּאָה, וְהוּא הַדִּין לְכֶל הַנֵּי רָאָ שָׁם: 🕇 (י) אָז שָׁם: דְּעָה סִימָן קנח סָעִיף א וּב, עַיֵּן שֶׁם: דְּ יַם בְּאַפָּיו״, מַשְׁמֵע רוּהַ הַיִּים בְּאַפָּיו״, מַשְׁמֵע הַהָרוּחַ־חַיִּים חָלוּי בְּאַפֶּיוֹפוֹ): (יא) לא שְׁנָא פָּגְעוּ כְרַגְּלָיו. רוֹצֶה לומר, דְּלֹא נֵימָא דְּכֵיוָן שָׁאֵין אָנוּ מִרְגִּישִׁין חִיּוּת בְּלֹבוֹ בְּוַדְאִי מֵת, ילא יפקח הגל יותר, קא משמע לן דגם בּוָה צָריךּ לְבִדּק עַר הַטְמוֹיִוּ): ל (יב) עַל עִסְקֵי מְמוֹן וְכוּ׳. דְּבַשְׁבִיל הָפְּסֵד מְמוֹן לֹא

באור הַלֶּכָה לְחַיֵּי שֶׁעָה, כָּדְאָמֵר בָּמַסֶּכֶת שְׁמֶחוֹת: הַמַּצַצִים עֵינָיו שָׁל מֵת הֲרֵי הוּא שוֹפַךְּ דָּמִים, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְכַן כָּתְבוּ תּוֹסְפוֹת בְּנִדְּה דַּף מד, אֶלָא דְּהַם בָּאוּ משַעַם דְּמִעוּט גּוֹסְסִים לְחַיִּים וְאֵין הוֹלְכִין בְּפִקוּחַ גָּפֶשׁ אַחַר רֹב. וְלְכָאוֹרָה הָמוּהָ, דְּהָא אֲפָלוּ בְּוַדָּאִי מֵת, מֹכָּל מָקוֹם חַיֵּי שָׁצָה יֵשׁ עַל־יְדִי פּקּוּם הַגָּל, ובִשְׁבִיל חַיֵּי שָׁצָה מְפָּקָחִין? וְאָפְשֶׁר דְּהַתּוֹסְפוֹת כָּלְלוּ בָּזָה הַיכִי דְּהָרוֹפֵא נוֹתֵן לוֹ סַמָּנִים וְאוֹמֵר שָׁיִתְרַפּא לְגַמְרֵי עַל־יְדִי זֶה, דְּמָתָּר לְסְמֹדְּ עָלֶיו וּלְחַלֵּל שַׁבָּת בְּבְשׁוּלָם וְכַדּוֹמָה, דְּמְעוּט גוֹסְסִין לְחַיִּים וְסוֹמְכִין עָלָיו בְּעָנְיָנֵי פִּקוּחַ נָפְשׁ, אֲבָל אִם הָיוּ אַמְרִינָן דַּאַפּלוּ מְעוּט לִיכָּא, אִם־בּן בְּוַדָּאִי מְשַׁקֵּר. וְדָע עוֹד, שֶׁרָאִיתִי בִּפְּרִי־מְגָּדִים שֶׁכָּתִב דְּמִי שֶׁהָיָה חַיָּב מִיתַת בֵּית־ דין [בּיָמִים הַאָּדְמוֹנִים] וְנָפָל עָלִיו הַגַּל דְּמְכַּאָחין עָלָיו, דְּהַלֹא אֵין מְמִיתִין אותוֹ בְּשַׁבֶּת וְחַיֵּי שָׁעָה יֵשׁ עַל־כָּל־כָּנִים. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְהִי לֹא נְהִירָא כְּלֶל, דְּהָתּוֹרָה חָסָה עַל חַיִּי שֶׁעָה הַיְנוּ לְמִי שֶׁחָסָה עַל חַיִּים שֶׁלוֹ, לְאַפּוּקֵי בְּוֶה דְּגָּבְרָא קָטִילָא הוא מַחֲמָת רְשָׁצָתוֹ, וְלֹא עָדִיף מְרוֹעֵי בְּהַמָה דַּקָה דְּקְיָמָא לָן בְּיוֹרֶה־דֵעָה קנ״ח דְּאָין מַעֲלִין אוֹתוֹ מִן הַבּוֹר¹⁵):

הַתַּר אָפוּר שַבָּת: (יג) וַאֲפָלוּ סְתָם. דְּסְפֵק נְפָשׁוֹת לְהָקֵל: (יד) לַסְפָר וְכוּ׳. עִיר שֶׁמַּבְדֶּלֶת בֵּין גְּבוּל שֵׁישְׁרָאֵל דָּרִים בָּהּ לְגְבוּל הָעוֹבְדֵי־ גלולים, וְחַיְשׁינָן (י) שָאָם יִלְכָּדוּהָ מִשָּׁם הְּהָא הָאָדֶץ נוֹחָה לְכָּבֵשׁ לְפְנֵיהָם: (טוֹ) וַאֲפָלוּ לֹא בָאוּ וְכוּ׳. רוֹצָה לוֹמָר, כְּשֶׁהַקּוֹל יוֹצֵא ֶּטֶרוֹצִים לָבוֹא אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹא בָאוּ עַדִין, מָתָּר לִלְבּשׁ כְּלֵי־זַיִן לְשָׁמֹר וְלָצְשׁוֹת קוֹל בָּעִיר כְּדֵי שֶׁלֹא יָבוֹאוּ, דְאֵין מְדַקּדְּקִין בְּפִּקּוּחַ נֶּפֶשׁנּוּ [לשון או״ז], וְדִין זֶה אַרֵישָׁא נַמֵּי קָאֵי [אחרונים]: ז (טז) שָׁאָם לֹא יַנְיחֶנוּ וְכוּ׳. וְהָנֵי מִלֵּי (יל) כְּשֶׁבָּאוּ עַל רַבִּים, דְּבְוּדָּאי יַשׁ לְחשׁ שַיַּצָמֹד אָחָד נֶגְדָּם וְלֹא יִרְצֶה לְתָּן לָהֶם מָמוֹנוֹ וְיַהַרְגוּהוּ, וְלָכֵן הָוִי כְּמוֹ שֶׁבָּאוּ עַל עִסְקִי נְפָשׁוֹת, אֲבָל כְּשֶׁבָּאוּ עַל יָחִיד, יַנִּיחַ לְקָּח מָמוֹנוֹ ילא יְחַלֵּל אֶת הַשֶּבָת פּנוֹ: (יז) הַכּל לְפִי הָעְנָיָן. הִינוּ לְפִי מָה שֶׁמְשַׁצֵר כַּעְסָן וּפַחֲזוּתָן. וְדַע, דְּהַיּוֹם כְּשֶׁבָּאוּ מֵהָאָמוֹת שֶׁחוּץ לְגְבוּלִינוּ לְשָׁלֹל שָׁלֶל וְלָבוֹ בַּז, בְּוַדָּאִי מְחָיָבִים אָנוּ לָצֵאת בָּכְלִי־זִין אֲפָלוּ עַל עִסְקִי מְמוֹן, וּכְדִינָא דְמַלְכוּתָא, וְכַן מְבֹאָר בָּרוֹקַח וַאֲגָּדָה דְּהַיּכָא רָאָרֶא מָשָשׁ שֶׁמָּא יִכְעַסוּ יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ עָלִינוּ מְחַלְּלִין, עַיֵּן שֶׁם*): דְּ (יח) מִפְּגֵי עַכּוּ״ם. וְהוּא הַדִּין (יכ) מִיִּשְׂרָאֵל (יג) כְּשֶׁהוּא מְשַעֵר שֶׁיָבוֹא לִידִי סָכְנָה, דְּהָא נַתָּן לְהַצִּילוֹ בְּנַכְּשׁוֹ²⁰), וְכֵן כְּשֶׁאָדָם נְרְדָּף מְפְנֵי נָחָשׁ אוֹ דֹב גַּם־כֵּן מצְוָה לְהַצִּילוֹי²), וַאָפלוּ בַּעֲשִׂיַת כַּמָּה מָלָאכוֹת בְּשַבָּת [רמב״ם]: (יט) בְּדִי לְהַצִּילָם. וּמְכֶּל מָקוֹם אם יֵשׁ סָכְנָה לְהַמְצִיל אֵינוֹ מְחַיָּב. דְּחַיִּיו קוֹדֵם לְחַיִּי חַבְרוֹ (או״ה) וְאָפָלוּ סְפֵק סָכָנָה נָמֵי עַדִיךְ סְפַקוֹ דִידָה מִנַּדָּאי דַּחַבֶרוֹצִייַ, אוּלָם צַרִיךְ לְשׁקֹל הַדְּבָרִים הֵיטֵב אִם יֶשׁ בּוֹ סְפַק סַכְּנָה, וְלֹא לְדִקְדְּק בְּיוֹתֵר, בּאוֹתָהּ שָׁאָמְרוּ: הַמְּדַקְדֵּק עַצְמוֹ בְּכָךְ, בָּא לִידֵי כָךְ [פתחי תשובה חו״מ סימן תכו]: ט (כ) חוֹוְרִים וְכוּ׳. כְּדֵי (יד) שֶׁלֹא

לָהָכְשִׁילָם לֶעָתִיד לָבוֹאצּ2), שֶׁלֹא יִרְצוּ לְהַצִּיל עוֹד: (כֹא) לִמְקוֹמָם. עַיַּן לְקַמֶּן בְּסִימָן תז: אָ אָן וּמְחַלְּלִין. וְלָכַן מוְ הָרָאוּי לְאָשָׁה שֶׁהִגִּיעָה לְחֹדֶשׁ תְּשִׁיעִי, לְהַזְּמִין בְּכָל עֶרֶב־שַׁבָּת כֶּל הַדְּכָרִים הַנְּצְרָכִים לָהִּי), דְּשֶׁמָּא יִזְדַּמֵּן לַדְתָה בְּשַׁבָּת, וְלֹא 🤾 אוֹ מְחַלְּיִים בְּנִצְרָכִים לָהִּי), דְשֶׁמָּא יִזְדַּמֵּן לַדְתָה בְּשַׁבָּת, וְלֹא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

:אי: (ט) עַיַן בְּיוֹרֶה־דַעָּה בְּסִימָן רנא בָּבָאוּר הַגְּרִ״א וּבְפּתְחַי־תְשׁוּבָה שֶׁם בְּשַׁם הַבְּכוֹר־שׁוֹר: (ט) שֶׁם בְּיוֹרֶה־דַעָּה: (י) רַשִּׁ״י: (וֹשׁ בַּבְאוּר הַגְּרִ״א וּבְפּתְחַי־תְשׁוּבָה שֶׁם בְּשַׁם הַבְּכוֹר־שׁוֹר: (ט) שֶׁם בְּיוֹרֶה־דַעָּה: (י) רַשְּׁ״י: (וֹשׁ בָּבָאוּר הַגְּרִ״א וּבְפּתְחַיִּ־תְשׁוּבָה שֶׁם בְּשַׁם הַבְּכוֹר־שׁוֹר: (ט) שֶׁם בְּיוֹרֶה־דַעָּה: (י) רַשְּׁ״י: (יוֹשׁ בָּבָאוּר הַגְּרִ״א וּבְפּתְחַיִּיתְשׁוּבָה שֶׁם בְּשֵׁם הַבְּכוֹר־שׁוֹר: (ט) (יל) אַהַרוֹנִים: (יג) כָּן נַרְאָה לִי, דָּאִם לֹא־כֵן אַפָּאִי הָאָמַרְא ימפּנִי עַכּוּ״ם אוֹ מִפְּנֵי לְסְטִים׳: (יל) רְמְבָּ״ם:

*) וּכְבַר נִפְסַק בַּגְּמָרָא, דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא.

1. heartheat 2. siege 3. weapons 4. border